

Täysistunto

Torstai 4.2.2021 klo 16.01—19.04

17. Lakialoite laiksi maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 49/2020 vp Minna Reijonen ps

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Nyt edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.54 Minna Reijonen ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että taloudet saavat vettä. Lakialoitteeni koskee muuttamista maankäyttö- ja rakennuslain osalta. Ilman kunnollista talousvettä ei pärjätä. Kunnilla ja kaupungeilla on omia vesihuoltolaitoksia. Kuntien vesilaitokset eivät kuitenkaan tee verkostoja kaikkialle. Silloin kukaan astuvat vesiosuuskunnat.

Usein vesiosuuskunnat toimivat maaseudulla ja haja-asutusalueilla, ja ne toimittavat vettä omakotitaloihin. Vesiosuuskunnilla on tärkeä rooli vesi- ja myös jätevesihuollon järjestämisessä, mutta samalla kuuluu viestiä ja esille nousee myös ongelmia. Kunnat ja vesiosuuskunnat tekevät yhteistyötä: kunta rahoittaa osuuskuntia, osuuskunta rakentaa verkostoja. Mutta vesiosuuskuntien toiminnan valvonnassa on yksi iso mutta. On perin kummallista, että valvontaa verkostojen rakentamisen osalta ei juuri ole. Kukaan ei halua ottaa siitä vastuuta: ei ota kunta, ei ota avi eikä oikein elykään. Kun valvontaa ei ole, tulee helposti ongelmia.

Yleensä verkostojen ja putkiverkostojen paikka löytyy sopimalla maanomistajan kanssa. Kuntalaisten kuuleminen onkin tärkeää, samoin kunnollinen suunnittelu, korvauksista sopiminen ja maanomistajien huomioon ottaminen ovat tärkeitä hoitaa kunnolla. Jos vesiosuuskunta ja maanomistaja eivät pääse putkiston paikasta sopimukseen, voi kunta lautakunnan kautta antaa luvan maanomistajan maiden käyttöön putkiston vetoon, eli kunta ottaa pakkokeinot käyttöön.

Kunnan tulisi kuitenkin ottaa kokonaisuuden valvonnasta vastuuta, nyt sitä ei ole. Jos tapahtuu niin, että ongelmia ilmenee, niin kuntalainen jää aika yksin. Voi olla, että on ongelmia sopimuksen noudattamisessa, korvauksissa tai muissa asioissa. Kaikkialla todetaan vain, niin kunnassa, niin elyllä, niin avissa, että vesiosuuskunnat ovat itsenäisiä toimijoita. Mutta eihän osuuskunta voi toimia ihan niin kuin haluaa kuuntelematta kuntalaisia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2021 vp

Kun valvonta puuttuu, voi tulla tilanteita, jotka hidastavat turhaan vedensaantia niihin talouksiin, jotka sitä kipeästi tarvitsevat. Kun kunta lähtee pakkokeinoihin, olisi tarkistettava kokonaisuus. On aika hölmöä, jos putkistoa vedetään sinne tänne pieniä pätkiä kerrallaan. Sopimukset maanomistajille saattavat puuttua, korvausasioissa voi olla ongelmia. Osalle maanomistajista voidaan jopa kunnan kautta hakea rasieta ja toisille ei, vaikka tarkkoja suunnitelmia edes verkoston paikasta ei ole vielä olemassakaan.

Pakkolupia on saatettu hakea täysin toiseen paikkaan kuntalaisen maille, vaikka väylät olisi aiemmin jo sovittu eri paikkaan, ja jopa maanomistajalle ilmoittamatta. Kun putkilinjoja päätetään, tulisi kunnan tehdä kokonaisharkintaa ja kokonaistarkistusta. Päätöksiä on oltava järkeviä, kohtuullisia ja tasapuolisia. Kunnan tulee varmistaa, että ohjeet ovat ajantasaiset ja oikeudenmukaiset.

Talousveden saanti on tärkeää, ja ihan turhilta viivästymisiltä vältytään, kun asiat hoidetaan kokonaisuus huomioiden. Ei voi olla niin, että maanomistajaa ei kuunnella. Joskus tuntuu, että kunta saattaa toimia ikään kuin vesiosuuskuntien juoksupoikana. Osa osuuskunnista toimii kyllä erittäin asiallisesti, mutta aina eivät kaikki toimi ihanteellisesti. Juuri sen takia valvonta on tärkeää, ja kunnan tulee tarkoin pohtia ja tarkistaa kokonaisuus ennen kuin pakkotoimituksia tehdään maanomistajien maille.

Eli lakialoitteeni esittää, että kunta ottaa enemmän kokonaisvastuuta. Siten vältetään turhat ongelmat ja turhat viivästykset vedensaannissa talouksiin, jotka sitä oikeasti tarvitsevat.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

18.59 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Reijonen on tietysti erittäin tärkeän asian äärellä. Vesi on elämän eliksiiri; sanotaan, että vesi vanhin voitehista. Jokaisen meidän arki pyörii veden ympärillä tavalla tai toisella, ja tässä mielessä se, että kotitalous vetensä saa sekä toimitusvarmasti että kohtuullisin kustannuksin, on tietysti arjen sujuvuuden kannalta aivan a ja o. Aivan kuten edustaja Reijonen kuvasi, tietysti tähän liittyy sitten moninaisia muotoja, miten puhtaan veden jakelu on eri paikoissa eri puolilla maata järjestetty. Tosiaan kaikki kotitaloudet eivät sitä kunnallisen vesihuollon piiristä suoraan saa, ja tämä voi aiheuttaa tosiaan näitä edustaja Reijosen kuvaamia tilanteita.

Luin tämän edustaja Reijosen tekemän lakialoitteen ja jäin pohtimaan sitä, että kun esityksessä korvattaisiin tämä nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain 161 § uudella pykälällä, joka on tässä lakialoitteessa kuvattuna, niin edustaja Reijosen esityksessä ei puhuta mitään maanomistajalle tulevista korvauksista. Mielestäni sinänsä on kannatettava ajatus, että kunnat ovat vahvasti koordinoimassa sitä, että vesihuolto kokonaisuudessaan on järkevästi toteutettu, mutta tilanteessa, että mennään yksityisen maanomistajan maille, kyllä yksityisellä maanomistajalla aina tulee olla oikeus korvaukseen. Tämä on varmasti asia, jonka noin ylipäättään laajemminkin, nyt kun maankäyttö- ja rakennuslakia ollaan juuri parhailaan uudistamassa, tulee olla tietysti tarkastelun keskiössä. Omistusoikeus laajemminkin on tällaisen vastuullisesti toimivan markkinatalouden, mitä Suomikin on, aivan keskeinen periaate ja talousjärjestelmämme kulmakivi, ja sitä ei pidä mennä horjuttamaan. Sen vuoksi, kun sitten aivan pakottavasta yleisestä syystä sijoitetaan esimerkiksi tällaisia yhdyskuntateknisiä rakenteita jonkin yksityisen maanomistajan maalle, kyllä siitä kuuluu tietysti siten korvaus saada. Katsoin Finlexistä tämän pykälän, ja nykypykälässä, voimassa olevassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 3/2021 vp

lainsäädännössä siis, tämä korvausmomentti löytyy, ja tästä ehkä kysyisin vielä edustaja Reijoselta tarkennusta.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

19.02 Minna Reijonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä, korvaus on erittäin tärkeää. Tästä on Kuntaliitto tehnyt monenlaisia ohjeistuksia, mitenkö voidaan nämä korvata. Sitteen jos mennään siihen tilanteeseen, että haetaan sitä rasitteeksi jollekin maanomistajalle, niin siinäkin löytyy omat perusteensa, tosin ne korvaussummat ovat aika pieniä. Yleensähan päästään sopimukseen maanomistajien kanssa, ja monihan antaa semmoisen tulla mailleen ihan ilmaiseksikin, mutta korvaukset ovat tärkeitä.

Siinä on tosiaan vaihtelua. Riippuu vähän eri toimintatavoista, mitenkö tehdään, ja sen takia pitäisinkin hirveän tärkeänä, että maanomistajat kirjallisesti sopivat kaikki. Suulliset sopimukset eivät välttämättä näy pitävän aina paikkaansa, eli on hirveän tärkeää kirjallisesti sopia ne asiat jo ennen kuin mihinkään toimenpiteisiin ryhdytään.

Ja tämä sama korvausjuttu koskisi oikeastaan monta muutakin asiaa, vaikka niin kuin moottorikelkkailureittejä. Siinäkinhän, jos moottorikelkkailua harrastetaan uralla, mikä on epävirallinen väylä, maanomistajat voivat alkaa pyytää vuokraa maistaan, kun sitä maata käytetään, mutta sitten jos mennään tähän viralliseen juttuun elikkä virallistetaan ne reitit, joista tulee tavallaan ihan julkinen väylä, niin korvaukset ovat hyvin pieniä mutta rasite on ikuinen: siellä ei voi rakentaa, se estää rakentamiset, se estää itse liikkumista, se estää tontin myyntiä rakennuskäyttöön. Se on hirveän rajoittava, mutta korvaukset ovat älyttömän pieniä loppujen lopuksi. Suomessa kuitenkin yksityisomaisuuden suoja pitäisi olla kattavampi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.